

Jakub Wojtczak

Konferencja „Europa Środkowa – podobieństwa, różnice, perspektywy”, Poznań 9 maja 2014 roku

Historia Slavorum Occidentis 1(6), 162-165

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Konferencja „Europa Środkowa – podobieństwa, różnice, perspektywy”, Poznań 9 maja 2014 roku

W dniu 9 maja 2014 roku w Instytucie Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się ogólnopolska studencko-doktorancka konferencja naukowa zorganizowana przez studentów filologiczno-historycznych studiów środkowoeuropejskich pod patronatem naukowym Pracowni Bohemistycznej Instytutu Historii UAM oraz Zakładu Komparatystyki Literackiej Instytutu Filologii Polskiej UAM. Rok temu studenci pod opieką dr Marzeny Matli (IH UAM) oraz dr Lenki Németh Vítovej i dr Emilii Kledzik (obie z IFP UAM) zorganizowali „Dzień studenta Filologiczno-Historycznych Studiów Środkowoeuropejskich”. W ramach spotkania odbyły się konferencja, warsztaty dydaktyczne, a także krótkie spotkanie z filmem węgierskim. W tym roku zdecydowano się rozszerzyć zakres konferencji, zapraszając do udziału studentów i doktorantów z całej Polski. Tematem przewodnim wydarzenia było porównanie historii, literatury i kultury państw znajdujących się w kręgu środkowoeuropejskim od średniowiecza do współczesności.

Oficjalne otwarcie konferencji odbyło się w Auli im. Henryka Łowmiańskiego w Instytucie Historii UAM. Słowo wstępne wygłosili wicedyrektor ds. nauki Instytutu Filologii Polskiej i Klasycznej UAM, prof. UAM dr hab. Zbigniew Kopeć oraz zastępca dyrektora ds. naukowych Instytutu Historii UAM, dr hab. Przemysław Matusik.

Obrady zostały podzielone na dwie sekcje. W sekcji pierwszej mieliśmy na samym początku okazję usłyszeć pięć referatów poświęconych epoce średniowiecznej. Pierwszy z nich, wygłoszony przez Norberta Delestowicza, dotyczył polsko-czesko-niemieckich stosunków politycznych w drugiej połowie XI wieku (*Polsko-czesko-niemieckie stosunki polityczne w okresie rządów Bolesława II Szczodrego, Wratysława II i Henryka IV*). Następnie wystąpił Jakub Wojtczak, omawiając stosunki polsko-ruskie za panowania Bolesława Chrobrego (*Orientacja wschodnia w polityce Bolesława Chrobrego. Analiza małżeństwa córki polskiego władcy i uprowadzenia księżniczki kijowskiej Przedstawy*). Kolejny referat dotyczył życia i działalności Ryksy Elżbiety, a został wygłoszony przez Martę Machowską (*Ryksa Elżbieta – królowa Polski i Czech*). Następnie Ziemowit Kraska przeanalizował stosunek ludzi epoki średniowiecza do śmierci (*Świat żywych – świat zmarłych. Wokół śmierci w Europie Środkowej doby wczesnego średniowiecza*). Ostatni referat w tym panelu wygłosiła

Maja Krysztofiak, przybliżając nam kwestię wampiryzmu w Europie Środkowej (*Wampiryzm na ziemiach słowiańskich i węgierskich*). Po tych wystąpieniach nastąpiła ożywiona dyskusja, a po niej krótka przerwa.

W dalszej części podjęty został temat kultury i sztuki w Europie Środkowej. Jako pierwsza wystąpiła Emilia Rydel, omawiając dialog pomiędzy dwoma malarzami żydowskiego pochodzenia urodzonymi w Białorusi i na Węgrzech (*Malarskie kontrapunkty. Marc Chagall i Imre Ámos*). Następnie głos zabrała Weronika Rybarczyk, prezentując, w jaki sposób kwestie związane z mitami słowiańskimi pojawiają się w publikacjach dla najmłodszych (*Mitologia Słowian we współczesnej książce dla dzieci – przypadek Europy Środkowej*). Robert Tomczak, który wygłosił kolejny referat, omówił drogi renesansu na przełomie XV i XVI wieku na przykładzie trzech państw środkowoeuropejskich (*Różne drogi Renesansu w krajach Europy Środkowej [Rzeczpospolita, Czechy, Węgry]*). Panel ten zamknęło wystąpienie Wojciecha Kordyżona. Przedstawił on, jaki obraz świata, ustanawiający historyczną tożsamość polską, prezentuje w swoich tekstach lwowski badacz Jan Sas Zubrzycki (*W poszukiwaniu punktów dominacji: ideologiczne implikacje historyczno-artystycznej „wpływowologii” na przykładzie Jana Sasa Zubrzyckiego*).

Po kolejnej przerwie w tej sekcji przeanalizowane zostało pojęcie idei i literatury w kręgu środkowoeuropejskich. Alicja Mużnik przedstawiła twórczość węgierskiego badacza Istvána Bibó, traktującą o interesującym nas regionie (*Zapomniane eseje Istvána Bibó – węgierskie spojrzenie na Europę Środkową*). Specyfikę czeskiego postrzegania Europy Środkowej na podstawie nieprzetłumaczonej w Polsce antologii pod redakcją Jiřígo Trávníčka przedstawił mgr Paweł Pijanowski (*Europa Środkowa widziana z czeskiej perspektywy – V kleštích dějin. Střední Evropa jako pojem a problém, red. J. Trávníček*). Po tym wystąpieniu mieliśmy możliwość wysłuchania Joanny Kwiatkowskiej, która przedstawiła nam wizję Europy Karela Čapka (*Karel Čapek i jego Europa. Głos środkowoeuropejskiego pisarza w dobie niepokoju*). Kolejny referent, Błażej Szymankiewicz, wskazał na specyfikę środkowoeuropejskiej tożsamości, odwołując się do tez filozofów i intelektualistów a także szczególnych cech prozy autorów środkowoeuropejskich w XX wieku. (*Był czy mit? O tożsamości i prozie środkowoeuropejskiej*). Obrady tej sekcji zamknął mgr Patryk Szaj, który wygłosił referat ukazujący nihilizm jako doświadczenie charakterystyczne i szczególnie dotyczące Europę Środkową (*Środkowoeuropejskie doświadczenia nihilizmu*).

Na początku drugiej sekcji zaprezentowane zostały środkowoeuropejskie konflikty w XX wieku, a problem ten zaprezentowały Magdalena Gibiec, która porównała dwa odmienne stanowiska wobec akcji pacyfikacyjnej przeprowadzonej w Małopolsce Wschodniej w 1930 roku (*Ukraińska i polska opinia publiczna wobec pacyfikacji Galicji Wschodniej w 1930 roku na podstawie „Diła” oraz „Słowa Polskiego”*), oraz mgr Aleksandra Sylburska, która przybliżyła konflikty polsko-węgierskie mające miejsce tuż po II wojnie światowej (*Kryzys tysiącletniej przyjaźni? Problemy i konflikty w relacjach polsko-węgierskich w latach 1945-1949*).

Po krótkiej przerwie przeanalizowane zostały relacje dwustronne w polityce państw Europy Środkowej, a obrady w tym panelu rozpoczął Adam Szabelski, który przedstawił relacje polsko-węgierskie w XVIII wieku (*„Polak, Węgier dwa bratanki...”, kilka słów o relacjach polsko-węgierskich w XVIII wieku*). Następnie wystąpił mgr Adam Rajewski, którego referat traktował o okresie konstruowania przez Kościół katolicki oraz władze partyjno-państwowe dwóch, stojących w opozycji do siebie wizji Polski, z którymi próbowano dotrzeć do społeczeństwa (*Polska w Europie Środkowo-Wschodniej. Kulturowo-społeczne konsekwencje położenia Polski na styku Wschodu i Zachodu w ujęciu Episkopatu Polski i władz partyjno-państwowych dobie obchodów milenijnych 1956-1966*). Kolejny referat, wygłoszony przez Jakuba Ordona, dotyczył pojednania polsko-niemieckiego na podstawie wymiany listów między władzami kościelnymi Polski i Niemiec (*Wymiana listów między episkopatami Polski i Niemiec z 1965 roku jako krok do pojednania polsko-niemieckiego*). Następnie głos zabrał Krzysztof Żabierek, który przybliżył nam wspólne działanie Polski, Ukrainy i Litwy w czasie zrywu narodowego wymierzonego przeciwko zaborcy (*Powstanie Styczniowe 1863 - ostatnie wspólne działanie trzech pokrewnych narodów*). Po ożywionej dyskusji nastąpiła krótka przerwa.

Pierwszy referat po przerwie wygłosiła Zuzanna Rakowicz, która przedstawiła sytuację narodowościową panującą w Wojwodinie (*Wieloletniczość: kazuś Wojwodiny*). Następnie wystąpiła mgr Ewa Bukowska-Marczak, a jej referat miał na celu analizę stosunków społecznych na uczelniach lwowskich (*Kilka uwag na temat stosunków społecznych na uczelniach lwowskich w dwudziestoleciu międzywojennym*). Agnieszka Hahuła, która wygłosiła następny referat, zaprezentowała historię Lidic wobec polityki nazistów (*Środkowoeuropejskie miasto i jego mieszkańcy w okresie II wojny światowej. Eksterminacja Lidic*). Obrady w tej sekcji zamknął mgr Marek Boratyński, który

dokonał analizy częstości oraz występowania stereotypów o wybranych krajach Europy Środkowej w narodowych wersjach popularnych wyszukiwarek internetowych państw centrum kulturowego Zachodu (*Europa Środkowa – stereotypy w wyszukiwarkach internetowych*).

Konferencja cieszyła się dość dużym zainteresowaniem, a świadczyć o tym może udział studentów i doktorantów nie tylko historii, ale także wschodoznawstwa, historii sztuki czy filologii polskiej takich ośrodków naukowych jak Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Warszawski, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Wrocławski oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Fakt ten pozwala sądzić, iż w przyszłości możemy się spodziewać kolejnej konferencji, na której spojrzymy na Europę Środkową porównawczym okiem.

Jakub Wojtczak (Poznań)